

Martin Lee och Hongkongs unga demokrater



Forskningsrapport 5/2016

New Context AB

Martin Lee och Hongkongs unga demokrater

Hongkongs demokrater är en brokig skara som främst består av unga studenter och några ärrade veteraner. Kan de samarbeta eller går de en osäker framtid till mötes nu när Martin Lee och Emily Lau lämnar scenen? South China Morning Post har varje dag attacker mot demokraterna i form av krönikor och inlägg från personer som står Hongkongregeringen och Kina nära. Attackerna är oförsonliga och kommer säkert att eskalera fram till Legco-valet 4 september. För att få en bild av vad demokraterna vill inbjöd Foreign Correspondents' Club till två möten med Martin Lee resp. Joshua Wong/Natan Law i andra halvan av juni 2016.

Den 16 juni höll Martin Lee sitt kanske sista stora politiska tal när han inför FCC tog upp frågan hur han ser på de unga demokraterna i Hongkong, som utmanar Hongkongs etablerade partier i höstens val, både de Pekingtrogna DAB och FTU, Hongkongs klassiska affärselitens parti Liberal Party och de olika demokratiska partierna, varav Martin Lee var en av grundarna av Democratic Party. I debatten har hävdats att de unga demokraterna splittrar den demokratiska röstbilden och för det lättare för Peking och Hongkongetablissemangen att vara kvar vid makten.

Martin Lee talade huvudsakligen om se relation till den unge partiledaren för Demosistō, Joshua Wong, som han lärt känna under paraplyrevolutionen. Joshua Wong är utnämnd till en av världens mest inflytelserika tonåringar av Time Magazine och fått ett antal andra utmärkelser. Summa summarum stod Martin Lee bakom Joshua Wong i allt utom det underliga namnet på hans parti. Med hänsyn till att Joshua Wong bara är 20 år var en naturlig fråga om Joshua förstod den komplicerade bakgrunden till Hongkongs status. Joshua som föddes året innan handover har enligt nuvarande regler inte rätt att kandidera till Legco förrän han blir 21 år. Han har överklagat detta men det är oklart när denna överklagan kommer att behandlas. Svaret på frågan till Martin Lee hur han ser på de unga demokraterna var att han stödde dem helt och att han ansåg att de var helt kapabla att sätta sig in i alla de komplicerade frågorna om Hongkong/Kina.

Ett exempel där de dock haft olika uppfattningar och där Martin Lee ansåg sig ha påverkat de unga demokraterna var den debatt han haft med dem om valsättet av Chief Executive. Alla inser att valet av Chief Executive de facto tas i Peking, som ju kontrollerar 900 av de 1200 elektorsplatserna. De unga hävdade att man borde ändra på den paragraf i Basic Law som beskriver utnämningen av Chief Executive, då ju Hongkong är rätt att föreslå ändringar i Basic Law. Denna anger att Hongkong kan lämna förslag på ändringar om de stöds av 2/3 av Hongkongs delegation till Nationella Folkkongressen (NPC) samt av 2/3 av Legco och av Chief Executive. Alla tre villkoren är svåra, framför allt det första. NPC kunde ju dessutom självfallet besluta mot ett sådant förslag. Enklare vore enligt Martin Lee att NPC ska utse en kandidat som är "broadly representative" för Hongkongs folk borde utse den som vunnit ett demokratiskt vald. De unga insåg att deras ursprungliga idé nog var orealistisk.

Martin Lee ägnade en stor del av sitt tal att hävda att Deng Xiaoping hade haft en långt mer förstående bild av Hongkongs roll jämfört med sina efterträdare. Martin Lee hade själv träffat Deng

när han deltog i Basic Law Drafting Committee. Deng hade enligt Martin Lee argumenterat för att övergångstiden skulle vara så lång som 50 år eftersom Kina behövde den tiden för att lära sig av Hongkong hur man attraherar utländska företag och bygger ett modernt samhälle. Enligt ett PM som blev offentligt i december 2014 hade han till Margaret Thatcher även sagt att 50 år kanske inte skulle vara nog utan man borde kunna förlänga med 50 år till. Problemet var att senare kinesiska ledare hade en annan syn på om Hongkong hade någon ledande roll.



Svaret på frågan om dagens politiska ledare i Peking ville göra något för att öka förtroendet mellan Hongkong och Kina skulle enligt Martin Lee komma i beslutet om vem man ville se som ny Chief Executive 2017. Skulle CY Leung få ett andra femårsförordnande var det en mycket negativ signal. Slogan i Hongkong är ABC – anybody but CY – enligt Martin Lee. Visserligen kunde det bli en person som efter ett tag visade sig ha samma oförmåga att stå upp för Hongkong men själva förändringen var en signal som skulle ingjuta hopp.

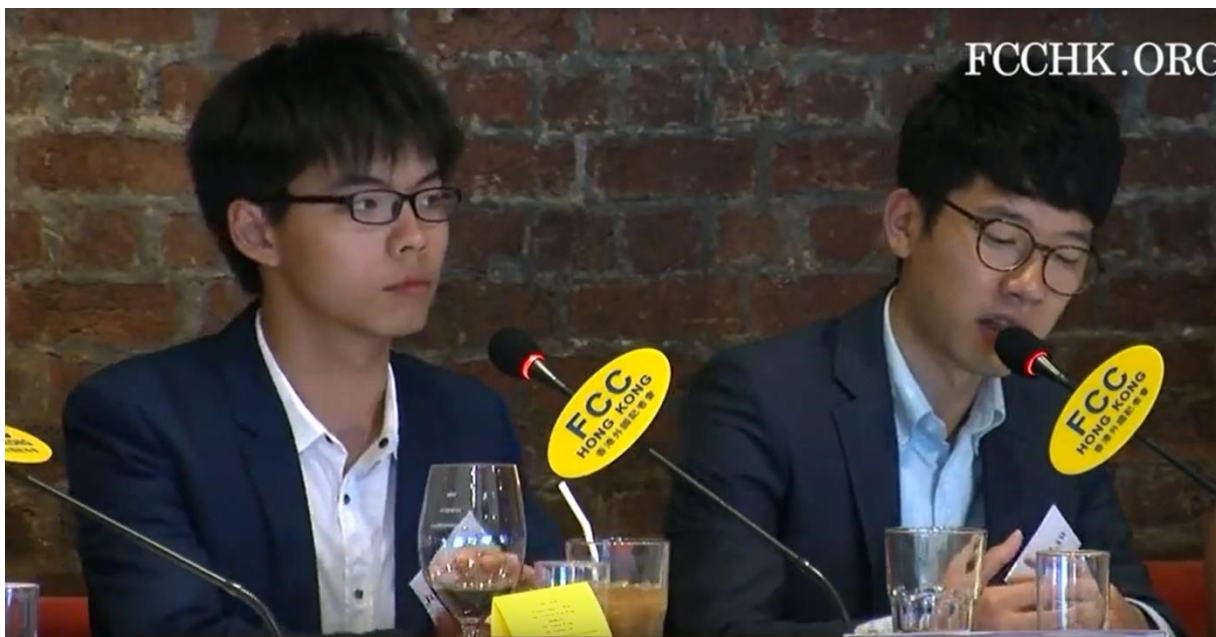
Martin Lee menade även att en gest av förtroende till Hongkong skulle ge de kinesiska ledarna en hel del internationellt förtroende, något som de behövde efter en rad förvecklingar. I sammanhanget betonade Martin Lee att omvärldens engagemang för Hongkong var extremt viktigt. Han fick frågan om vikten av den amerikanska inställningen. Lee påpekade att den makt som den amerikanske presidenten hade snarast var potentiellt negativ för Hongkong i det att hans makt var att avsluta särbehandlingen av Hongkong från Kina om inte Hongkong kunde hävda sin särskilda status. En fråga från journalisterna var hur Martin Lee fortfarande kunde vara så optimistisk. Trots att de demokratiska partierna vunnit de geografiska platserna i alla val sedan 1991 hade ju väldigt lite hänt och utvecklingen gick nu snarast bakåt. Lee menade att om den unga generationen varit helt nöjd eller likgiltig inför Pekings intervenerande i Hongkong, då skulle han bedöma framtiden som dystert. Det finns ingen anledning att kritisera den unga generationen för att de vill öka Hongkongs självbestämmande. Det är trots allt en överenskommelse som ingåtts innan många av dem var födda.

FCC's möte med ledarna för Demosistō, generalsekreteraren Joshua Wong och Nathan Law (som är partiordförande eftersom Joshua Wong är under 21 år) på FCC i slutet av juni gav en bild av unga självsäkra politiker som var övertygande i sin argumentation för demokratiskt val av Chief Executive och armlängds avstånd till Kina men utan konkreta besked i andra frågor. Man uppfattade att de ville

följa Basic Law till bokstaven men att de framför allt ville ha en fortsatt situation efter 2047 när Basic Law upphör. Hur skall man åstadkomma detta om man trots demokratisk dominans av de valda platserna i Legco inte kan övertyga Peking.

Många är överraskade inte bara över att paraplyrevolutionen kunde hålla ut så länge som 79 dagar utan även att den haft stort stöd i opinionen i Hongkong efteråt. Det finns bland utlänningar en känsla av att Hongkongs befolkning sätter försäljning till turister främst och allt som stör Hongkongs attraktionskraft sänker levnadsstandarden. Den klara nedgången av turismen från fastlandet har emellertid tagits med behärskat lugn, delvis i medvetande av att Taiwan och Macau av andra skäl drabbats ännu hårdare.

På en fråga sade Joshua Wong att Hongkong måste försöka återta sin roll som ett regionalt centrum och inte bara som en inkörsport till Kina. Det är kanske lättare sagt än gjort om Kina nu bryter mot grundläggande principer i "one country two systems" genom att t.ex. kidnappa bokhandlare i Hongkong.



De unga demokratiernas hörhållande till demokratiska krafter i Kina är också en aning förbryllande. Vid årets minneshögtid av Tiananmenmassakern i Victoria Park uteblev ett par ledande studentorganisationer. Motivet var att man fokuserade på frågor i Hongkong och inte ville engagera sig i Kinesisk inrikespolitik. Joshua Wong sade att han tidigare under många år varit med i minneshögtiden, men kanske är trenden att man nu dissocierar sig från olika krafter i Kina. Att på det sättet agera som om Hongkong vore ett eget land är att ställa sig 30 år tillbaka i tiden jämfört med Taiwan som i slutet av 1980-talet såg krafter växa fram som inte så sig som del av Kina. Om det är svårt för Taiwan att uppfattas som en egen politisk enhet är det naturligtvis 10 gånger svårare för demokrater i Hongkong att gå längre än att framhäva viss särart i den kinesiska familjen.

Bengt Johansson